

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2002 vp

Puhemiesneuvoston ehdotus Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen johtosäännöksi

Laki Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä toukokuuta 2002 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi puhemiesneuvoston ehdotuksen Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen johtosäännöksi (PNE 1/2002 vp).

Eduskunta-aloite

Valiokunta on käsitellyt ehdotuksen yhteydessä seuraavan lakialoitteen:

— lakialoitteen laiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (LA 60/2002 vp — Marjatta Vehkaoja /sd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 28 päivänä toukokuuta 2002.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- eduskuntasihteeri Marja Wallin, eduskunnan kanslia
- hallitusneuvos Tuulikki Haikarainen ja vanhempi hallitussihteeri Juha Rossi, sosiaali- ja terveysministeriö
- valtuutettujen puheenjohtaja Timo Ihamäki, valtuutettujen varapuheenjohtaja Pirkko Peltomäki ja valtuutettujen sihteeri Olli Valpola, Kansaneläkelaitoksen valtuutetut
- pääjohtaja Jorma Huuhtanen, Kansaneläkelaitos.

PUHEMIESNEUVOSTON EHDOTUS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Puhemiesneuvoston ehdotus

Ehdotus sisältää esityksen uudeksi Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen johtosäännöksi. Uudella johtosäännöllä kumottaisiin nykyinen vuodelta 1938 oleva valtuutettujen johtosääntö.

Uusi johtosääntö vastaisi asiallisesti suurelta osin voimassa olevaa valtuutettujen johtosääntöä, mutta se on eräiltä osin tarkistettu vastaamaan vuoden 2002 alusta voimaan tullutta Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia. Ehdotetussa

johtosäännössä muutettaisiin lisäksi valtuutettujen palkkion perusteet vastaamaan paremmin eduskunnan valitsemien muiden toimielinten palkkioiden tasoa. Eräitä valtuutettujen toimintaan liittyviä menettelyjä uudistettaisiin ja johtosääntöön otettaisiin säännökset eräistä käytännössä noudatetuista menettelyistä.

Valtuutettujen johtosääntö on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Lakialoite

Lakialoitteessa ehdotetaan Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin säännökset Kansaneläkelaitoksen valtuutetun eron perusteista. Valtuutetun

eron perusteet säilyisivät asiallisesti samoina kuin mitkä ne ovat voimassa olevan Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen johtosäännön mukaan. Eron perusteista ehdotetaan säädettäväksi johtosäännön sijasta laissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT**Perustelut**

Puhemiesneuvoston ehdotuksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää ehdotusta tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa ehdotuksen hyväksymistä seuraavasti muutettuna.

Toimikausi

Valiokunta ehdottaa täsmennettäväksi johtosäännön 1 §:ssä säädettyä valtuutettujen toimikauden pituutta. Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 4 §:ssä säädetään valtuutettujen valinnasta ja johtosäännön hyväksymisestä. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan valtuutetut asetetaan vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä koko vaalikaudeksi. Johtosääntöön otettaisiin toimikauden alkamista ja päättymistä tarkentava säännös, jonka mukaan valtuutetun toimikausi alkaa, kun eduskunta on hänet tähän tehtävään valinnut, ja päättyy, kun uudet valtuutetut on valittu. Näin valtuutettujen valvontatehtävä jatkuisi keskeytyksettä toimikauden vaihtuessa.

Valtuutetun palkkio

Puhemiesneuvoston ehdotuksessa esitetään voimassa olevaan johtosääntöön perustuvan palkkion korottamista. Ehdotusta on perusteltu tarpeella tarkistaa valtuutettujen palkkioiden maksuperusteet vastaamaan muiden eduskunnan valitsemien toimielinten palkkioiden tasoa ja perusteita. Eduskunta on pankkivaltuutettujen johtosäännön käsittelyn yhteydessä pitänyt tarpeellisenä koordinoita eduskunnan valitsemien toimielinten palkkioperusteet siten, että ne ovat oikeudenmukaisessa suhteessa keskenään tehtävien laatuun ja laajuuteen nähden. Valiokunta toteaa, että Kansaneläkelaitoksen valtuutetuille

on annettu uusia tehtäviä uudistettaessa Kansaneläkelaitoksen hallintoa vuonna 2001. Näin ollen perusteita palkkion korottamiseen puhemiesneuvoston ehdottamin tavoin olisi sinänsä olemassa. Nykyisten palkkioiden vertaaminen muiden eduskunnan valitsemien toimielinten palkkioihin puoltaisi myös korotusta, koska valtuutettujen palkkiot ovat muita alemmalla tasolla. Valiokunta katsoo kuitenkin, että korotusta ei ole tarpeen tässä vaiheessa tehdä vaan palkkioiden perusteita voidaan tarkastella uudelleen Kansaneläkelaitoksen uuden hallinnon vakiinutettua asemansa. Valiokunta ehdottaa palkkion suuruutta koskevan säännöksen hyväksymistä voimassa olevan johtosäännön mukaisena.

Valtuutetun eron perusteet

Voimassa olevan Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen johtosäännön 7 §:n mukaan valtuutetun katsotaan eronneen, jos hänet kutsutaan valtioneuvoston jäseneksi tai nimitetään Kansaneläkelaitoksen muun toimielimen jäseneksi tai varajäseneksi taikka jos hän on ottanut sellaisen toimen, joka muiden valtuutettujen yksimielisen päätöksen mukaan on soveltumaton hoidettavaksi valtuutetun toimen ohella. Uuteen johtosääntöön ei ehdoteta otettavaksi nykyiseen johtosääntöön sisältyviä säännöksiä valtuutetun eron perusteista, koska eroa koskevat säännökset edellyttävät luonteensa puolesta lain tasoista sääntelyä.

Puhemiesneuvoston ehdotuksen perusteluissa on katsottu, että on edelleen tarpeellista säätää eräistä perusteista, joiden johdosta valtuutetun toimi lakkaisi. Valtuutetuille kuuluu vastuu koko Kansaneläkelaitoksen hallinnon ja toiminnan valvonnasta. Tähän kuuluu muiden muassa

hallituksen jäsenten ja heidän palkkionsa määrittäminen, laitoksen tilinpäätöksen vahvistaminen sekä päättäminen vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle. Valtuutetun tehtävän hoitaminen edellyttää suurta luottamusta, jonka tulee säilyä koko toimikauden.

Valiokunta ehdottaa, että mainitun lakialoitteen pohjalta säädettäisiin laki Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta, jolla valtuutetun eron perusteet lisättäisiin lainkohtaan, jossa on säännökset valtuutettujen valitsemisesta ja heidän tehtävistään. Valtuutetun eron perusteet ehdotetaan säilytettäväksi sisällöltään samanlaisina kuin ne ovat nyt voimassa olevassa johtosäännössä. Eron perusteet vastaavat myös pankkivaltuutetun eron perusteita, joista säädetään Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 10 §:ssä.

Voimaantulo

Valiokunta ehdottaa, että uusi johtosääntö ja lakiehdotus tulisivat voimaan 1. päivänä elokuuta 2002.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että ehdotus Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen johtosäännöksi hyväksytään muutoin puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisena paitsi 1, 9 ja 11 § muutettuna ja

että lakialoitteen LA 60/2002 vp pohjalta hyväksytään 2. lakiehdotus (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen johtosääntö

1 §

Toimikausi

Valtuutettujen toimikausi alkaa, kun eduskunta on toimittanut vaalin, ja päättyy uusien valtuutettujen vaalin toimittamiseen.

9 §

Valtuutetun palkkiot

Valtuutettu saa Kansaneläkelaitoksen varoista vuotuisen palkkion, jonka määrä on viidestoistaosa edustajanpalkkiosta annetun lain (328/1947) mukaan kansanedustajalle kulloinkin suoritettavasta vuotuisesta palkkiosta kaikkine määrävuosikorotuksineen. Puheenjohtajalle suoritetaan lisäksi vuotuinen palkkio, jonka

määrä on yksi neljäsosa valtuutetun palkkiosta (poist.). Vuotuisesta palkkiosta suoritetaan kuukausittain yksi kahdestoistaosa.

(2 ja 3 mom. kuten PNE)

Valtuutetulle ja varavaltuutetulle maksetaan lisäksi kultakin valtuutettujen kokoukselta ja työvaliokunnan kokoukselta kokouspalkkiota yksi neljäsosa 1 momentissa säädetystä kuukausipalkkiosta.

11 §

Voimaantulo

Tämä johtosääntö tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2002. (Poist.)

(2 mom. kuten PNE)

2.

Laki

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Kansaneläkelaitoksesta 17 päivänä elokuuta 2001 annetun lain (731/2001) 4 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

4 §

Valtuutetut

Valtuutetun katsotaan eronneen, jos hänet kutsutaan valtioneuvoston jäseneksi tai nimitetään Kansaneläkelaitoksen muun toimielimen

jäseneksi tai varajäseneksi taikka jos hän on ottanut sellaisen toimen, joka muiden valtuutettujen yksimielisen päätöksen mukaan ei sovellu hoidettavaksi valtuutetun toimen ohella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2002.

Helsingissä 4 päivänä kesäkuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Marjatta Vehkaoja /sd
vpj. Timo Ihamäki /kok
jäs. Eero Akaan-Penttilä /kok
Merikukka Forsius /vihr
Tuula Haatainen /sd
Inkeri Kerola /kesk
Niilo Keränen /kesk
Valto Koski /sd

Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löf /r
Juha Rehula /kesk
Päivi Räsänen /kd
Sari Sarkomaa /kok
Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
Raija Vahasalo /kok
Jaana Ylä-Mononen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.